ശരീരതത്വ സംഗ്രഹം

ചട്ടമ്പി സ്വാമികൾ

ബ്രഹ്മചൈതയദേശസ്ഥമായി സ്തിതി ചെയ്യുന്ന മൂലപ്രകൃതിയെന്ന മായാശക്തിയുടെ ചേഷ്ട നിമിത്തം ശബ്ദ,സ്പർശ,രൂപ,രസ,ഗന്ധങ്ങളെന്ന അഞ്ചു വിഷയങ്ങൾ അഞ്ച് ഭൂതങ്ങളായും ആ ഭൂതങ്ങൾ അനേക ഭേദ ദിന്നചരാചര (സ്ഥാവരജംഗമ) രൂപപ്രപഞ്ചമായിട്ടും ഭവിച്ചു. ഈ പ്രപഞ്ചകലക്ക് കാരണം പഞ്ചഭൂത സമ്മിശ്രമായും പിണ്ഡാകാരമായുമിരിക്കുന്ന ശരീരം തന്നെയാണ്. അങ്ങിനെയിരിക്കുന്ന ശരീരത്തിലുള്ള അ◌ൂപ അത്ഭുതങ്ങൾ സകലര്‍ ം ഗൗനിക്കത്തക്കവയാകയാൽ അവയെ ഇവിടെ കുറിക്കുന്നു.

ഈ ശരീരത്തിൽ സ്വാഭാവത സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന ശ്വാസ വായു, ശരീരത്തെ രക്ഷിക്കുന്നതിന് ഉപയോഗ മുള്ളതായിത്തന്നെ ഇരിക്കുന്നു. ശ്വാസമാകട്ടെ മൂലാധാരത്തിൽ നിന്ന് ഉദ്ഗമിച്ച് അതിന്റെ ഒര്‍ ഭാഗം കപാലത്തിൽ ചെല്ലുന്നതു കൂടാതെ മറ്റൊര്‍ ഭാഗം നാസിക അല്ലങ്കിൽ വക്ത്രം വഴിയായി വെളിപ്പെട്ട്, അതിൽ ചില അഗുല പ്രമാണം ചേതപ്പെട്ടു പോകുന്നു. ശേഷിച്ചതിനെ മേൽപ്പറഞ്ഞ കപാലത്തിൽ ചെന്ന അംശം ഗ്രഹിച്ചു കൊ ് മൂലാധാരത്തിൽ തന്നെ പോയി ചേര്‍ന്നു. ഇപ്രകാരം നിമിഷം തെറ്റാതെ ഊർദ്ധ്വമുഖമായും അധോമുഖമായും പോയി വര്‍ന്ന ഈ ശ്വാസം സുഷുപ്ത്യാവസ്ഥയിൽ ഉഗ്രായി നടക്കുന്നത് സ്വഭാവമാകുന്നു. അതുകൊ ് ശരീരത്തിന് ഏറ്റവും ആരോഗ്യം ഭവിക്കുന്നു. ജാഗ്രദ്കാലത്തിൽ ശ്വാസമിടിപ്പ് എത്രയം ലേശായിരിക്കണം. അങ്ങനെയല്ലാതെ ഉഗ്രമായി നടക്കുമെങ്കിൽ ദേഹത്തിൽ ബലക്ഷയം നേരിട്ട് ശ്വാസവായുവിന്റെ മൂലാധാരവേരിന് അയവു ായിരിക്കുന്നുവെന്നും അത് അവസാനകാല സൂചനയെന്നും അറിയേ താണ്. അപ്രകാരം ആപത്ത് നേരിടാതിരിക്കുന്നതിലേക്ക് ചെയ്യേ ഹായ ജാഗ്രത എന്തെന്നാൽ ജാഗ്രദാവസ്ഥയിൽ ശ്വാസതടസ്സത്തിന് ശരീരദാർഢ്യം കാരണമാകയാൽ ശരീരത്തെ ശ്രമപ്പെടുത്താതെ രക്ഷിക്കണം. ശക്തി, ക്രമം (പരിമിതി) ഇവയെ അതിക്രമിച്ച് യാതൊന്നും പ്രവർത്തിപ്പാൻ തുനിയര്‍ ത്. വിഷയാനന്ദാനുഭവത്തിൽ വെളിപ്പെടുന്ന ശുക്ലശോണിതങ്ങൾ ശരീരത്തിന്റെ യാവത്സരംശങ്ങളേയും പിഴിഞ്ഞു ഒര്‍ വഴിയിലൂടെ ഇറങ്ങുന്നവയാകയാലും ഇതിനാൽ ശരീരത്തിന് ഏറ്റവും ബലക്ഷയം സംഭവിക്കുന്നതു കൊ ും ഈ സംഗതിയിൽ വലരെ വൈരാഗ്യത്തോടും മിതമായും ഇരിക്കേ താണ്. പ്രജ്ഞ വിട്ടിരിക്കുമ്പേഌറ്റ ശ്വാസം ഏറ്റവും മൃദുവായി നടക്കുകയാണെങ്കിൽ അപായംതന്നെയാണ്.

ഇതല്ലാതെ നിഷ്ക്കർഷയായിരിക്കുന്ന അനേകം ചില്ലറ വായുക്കൾ ശ്വാസ ഗതാഗത സഹായത്താൽ പ്രകാശിച്ചു കൊ ് ശരീരത്തിൽ പല സ്ഥാനങ്ങളിലും ഉ ്. അവ മനസ്സ്, ബുദ്ധി, ചിത്തം, അഹംകാരം എന്ന ഈ നാലു സ്വഭാവങ്ങളോടു കൂടിയ അന്തക്കരണമായകായൽ അത് സുഷുപ്തി കാലത്തിൽ പ്രകാശം കൂടാതെ അടങ്ങിക്കിടപ്പതും സ്വപ്നത്തിലേക്കാൾ ജാഗ്രദാവസ്ഥയിൽ അതിന് വിശേഷ ശക്തി ഉ ാകുന്നതും സ്വഭാവം തന്നെ. എന്തെന്നാൽ ശ്വാസം ബലപ്പെട്ടാൽ അന്തക്കരണം മലിനീഭിക്കും. നയപ്പെട്ടാൽ പ്രകാശ സമ്പന്നമാകും. ഈ അന്തക്കരണത്തിൽ അടങ്ങിയിരിക്കുന്ന നാലു സ്വഭാവങ്ങളിൽ മനസ്സായത് ഭാവി കാലസ്ഥിതിയെ ഗൗനിക്കാതെ അതിന്റെ പ്രത്യക്ഷത്തിൽ കാണുന്ന വിഷയത്തിൽ സൂചിക്കാത്ത ന്യായത്തിൽ ഉടനേ വ്യാപരിക്കും.

ചിത്തമെന്നാൽ, അപ്രകാരം മനസ്സ് വ്യാപിച്ച ഉടനെ എന്തെങ്കിലും അനുമാനത്തെ കൊടുക്കുന്നത് തന്നെയാണ്. ബുദ്ധിയെന്നാൽ അപ്രകാരം അനുമാനമു ായ ഉടനെ വിഹിതാവിഹിതങ്ങളെ വിചാരിച്ച് ഉചിതമായ കൃത്യം ഇന്നതെന്ന് നിർണ്ണയിക്കുന്നതാണ്. അഹംകാരമാകട്ടെ, യാതൊരു കാര്യത്തെയെങ്കിലും ചെയ്വാൻ തുനിയുന്നതാണ്. ഒരു വിഷയത്തിൽ മനസ്സ് വ്യാപിച്ച് ചിത്തം അനുമാനിച്ച ഉടനെ ആ വിഷയത്തെ ബുദ്ധിയാകുന്ന വിചാരണക്ക് കൊ ുവന്ന് അഹംകാരം ചേർത്ത് നടത്തുന്ന നടപടി വൃഥാ അല്ലാതെയും അംഗീകരിക്കത്തകതും ആയിരിക്കും. ഈ ക്രമം വിട്ട് ഏത് വിഷയത്തിലെങ്കിലും മനസ്സു വ്യാപിച്ചു അല്ലങ്കിൽ അനുമാനം ജനിച്ച ഉടനെ ബുദ്ധിയെ വിചാരണ കൂടതെ അഹംകാരം കേറി വർദ്ധിച്ച് ക്രമോല്ലംഘിയായ നടപടിക്ക് ഇടയാകുമെങ്കിൽ അതിനാൽ ആപത്തും ശരീരവ്യഥയും അപകീർത്തിയും ധനനഷ്ടവും സംഭവിക്കു മെന്നുള്ളത് ലോകാനുഭവത്താൽ ദൃഢപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതിനെ നിഗ്രഹിക്കുന്നതിലേക്ക് ആർക്കും കഴികയില്ല. ആകയാൽ ഗുണദോഷവിചാരം കൂടാത്ത പ്രവൃത്തി പാടില്ല. ദുഷ്പ്രവൃത്തി ഹേതുവായി ആപത്ത് സംഭവിച്ച് കറങ്ങുന്ന സമയത്ത് മാത്രം എങ്ങാനും വിചാരണ ചെയ്വാൻ തുടങ്ങുന്ന മൂഢജനങ്ങൾക്ക് വേ ി പശ്ചാത്താപം കൊ ാടുന്നതു കൊ ുമാത്രം പ്രയോജനം വല്ലതുമു ാ? അപ്രകാരം വിചാരം കൂടാതെ പ്രവൃത്തിച്ചതിലേക്ക് അവരെക്കൊ ് പ്രായശ്ചിത്തം ചെയ്യിക്കണം. എങ്കിലേ ശരിയാകൂ. ഇവിടെ പ്രായശ്ചിത്തം എന്നു പറഞ്ഞതിന്റെ അർത്ഥം സാധാരണ ധരിച്ചു നടന്നും നടത്തിച്ചും വരുന്ന പ്രകാരം ധനം മുതലായവ യെക്കൊ ് പെരുമാറുകയെന്നുള്ളതാണെന്ന് ധരിക്കരുത്. പിന്നെയോ? ''പ്രായോ നാമ തപഃ പ്രോക്തം ചിത്തം നിശ്ചയ ഉച്യതേ: തപോ നിശ്ചയ സംയുക്തം പ്രായശ്ചിത്തം തദുപ്യതേ'' – അതായത് 'പ്രായ:' എന്നതിന്

തപസ്സെന്നും 'തപ' – 'ഉപതാപെ' എന്ന ധാത്വർത്ഥപ്രകാരം തപസ്സെന്നതിന് താപം (വ്യസനം) എന്നും ചിത്തം എന്നതിന് നിശ്ചയമെന്നും, ഇങ്ങനെ തപസ്സും നിശ്ചയവും കൂടിച്ചേർന്നത് പ്രായശ്ചിത്തം എന്നും അർത്ഥം. ഏതെങ്കിലും ഒരു കടുംകൈ ചെയ്തുപോയാൽ 'അയ്യോ ഞാൻ ഇങ്ങിനെ ചെയ്തു പോയല്ലോ' എന്ന് പശ്ചാത്താപപ്പെടുകയും തരംപോലെ പിന്നേയും പിന്നേയും ചെയ്കയും പശ്ചാത്താപിക്കയും ചെയ്താൽ അത് പ്രായശ്ചിത്തമാകയില്ല. പാപം പ്രഭൂതമായി വർദ്ധിച്ച് നരകാനുഭവത്തിനേ തരമാകുകയുള്ളൂ. അതിനാൽ ''അയ്യയ്യോ ഞാനിങ്ങനെ ചെയ്തുപോയല്ലോ'' എന്നുള്ള പശ്ചാത്താപത്തോടുകൂടി ''ഇനി ഞാൻ ഇങ്ങനെ ചെയ്കയില്ലേ'' എന്നൊരു നിശ്ചയവും കൂടെ ചേർത്തുകൊ ് അപ്രകാരം നടക്കുന്നുവെങ്കിൽ മാത്രം അപ്പോൾ പ്രായശ്ചിത്ത ശബ്ദത്തിന്റെ അർത്ഥവും തൽഫലവും ശരിയായിടും.

പഞ്ചഭൂതങ്ങളാകുന്ന അഞ്ചു വിഷയങ്ങളേയും അറിഞ്ഞുകൊ ് സുഖദുഃഖാവസ്ഥകളെ അനുഭവിക്കുമാറ് അന്തക്കരണങ്ങൾക്ക് സഹായം ചെയ്വാനായി ജ്ഞാനേന്ദ്രിയങ്ങളെന്ന അഞ്ചു വായുക്കൾ, അവക്കായി നിഷ്ക്കർഷിക്കപ്പെട്ട സ്ഥാനങ്ങളിൽ ദർപ്പണങ്ങളെന്ന പോലെ ശരീരത്തിൽ ശോഭിക്കുന്നു. ഈ ഇന്ദ്രിയങ്ങളിൽ ഓരോന്നും ഓരോരോ ഭൂതസംബന്ധമായുള്ള വിഷയത്തെ ഗ്രഹിക്കുവാൻ സാധനമായി രിക്കുന്നു. ഈ ഇന്ദ്രിയങ്ങളിൽ ഏതിലെങ്കിലുമാകട്ടെ, അന്തക്കരണ പ്രവേശമു ായാലല്ലാതെ വിഷയഗ്രഹണം പറ്റുകയില്ല. ''അന്യത്ര മനോഅഭ്രവനാശ്രൌഷം'' (എന്റെ മനസ്സ് വേറൊന്നിൽ ആയിരുന്നത് കൊ ് ഞാൻ കേട്ടില്ല) എന്നു തുടങ്ങിയ ശ്രുതി നോക്കുക. ഈ ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ വർത്തമാനകാലത്തെ ചേർന്നതല്ലാതെ ഭൂതഭാവികാലങ്ങൾക്ക് പറ്റുകയില്ല. ഒരിന്ദ്രിയ വിഷയത്തിൽ അന്തക്കരണ പ്രവേശമു ായിരിക്കെ, മറ്റുള്ള ഇന്ദ്രിയങ്ങളുടെ വിഷയങ്ങൾ മിഥ്യാഭൂതങ്ങളായിരിക്കുന്നു. സുഷുപ്തി സമയത്തിൽ അന്തക്കരണം ലയിച്ചിരിക്കയാൽ അപ്പോൾ സകല ഇന്ദ്രിയങ്ങളും നിഷ്പ്രയോജനങ്ങളാണ്. അന്തക്കരണം ദൃഢമായിരിക്കുമ്പോൾ അത് പഞ്ചേന്ദ്രിയങ്ങളിൽ ഏതിലെങ്കിലും ഒന്നിൽ പ്രവേശിച്ച് കൊ ല്ലാതിരിക്കയില്ല. അന്തകരണമാകട്ടെ ഇന്ദ്രിയമർഗ്ഗത്തൂടെ വിഷയാദികളിൽ വിശ്വാസം വയ്പതും തത്സംബന്ധമായി പെരുമാറ്റത്തിന് തുനിയുന്നതുമത്രേ പ്രപഞ്ചാനുഭവം. ഈ അനുഭവം അത് ലഭിച്ച നിമിഷം മാറിയാൽ മിഥ്യയായും വ്യസന സാഗരത്തചന്റ മുക്കുന്നതായും ഇരിക്കയാൽ ഈ ഇന്ദ്രിയാനുഭവത്തെ വിശ്വസിച്ചു കൂടെന്നുള്ളതു നിശ്ചയം തന്നെ.

ഏതൊരുത്തരും, വസ്തു പ്രത്യഭിജ്ഞാനാർത്ഥമായും മറ്റും ഒന്നിനെ ഊന്നി ആലോചിക്കുന്ന സമയത്തിൽ ശ്വാസത്തെ തന്റെ നിലയിൽ സ്തബ്ധമാക്കി നിറുത്തുന്നത് സ്വാധീനമായും ആ ആലോചന സമയത്തിൽ നിദ്രയിൽ എങ്ങിനെയോ പ്രകാരം അന്തക്കരണം അടങ്ങി ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ നിഷ്പ്രയോജനമായിരിക്കുന്നത് സഹജമായിട്ടും ഇരിക്കയാൽ, ആ വിധം അന്തക്കരണം കൈവശപ്പെടുന്ന സ്വല്പകാലത്തിൽ അതിനെ വിഷാദികളിൽ പ്രവേശിക്കാത്തെ വിധം അടക്കി തനെ മദ്ധ്യനില ഏതെന്ന് അറിവുകൊ ് നിർണ്ണയിക്കുന്നത് ആത്മനിഷ്ഠയാകുന്നു. ഈ നിലയിൽ സാക്ഷി മാത്രമായിരിക്കുന്ന അറിവു തന്നെ (ജ്ഞാനമേ) താൻ എന്ന ദൃഢപ്രത്യയമു ായി ശാശ്വതമായ സച്ചിദാനന്ദാനുഭവം സിദ്ധിക്കുന്നു. ഇത്രത്തോളം സൂക്ഷ്മമായ ഈ നിഷ്ഠയിൽ, അത്യാഗ്രഹമില്ലാത്ത അജ്ഞാനികൾ സദ്ഗതിയെ പ്രാപിക്കുന്നതിനു വേറേ മാർഗ്ഗമു ന്ന് വിശ്വസിക്കുന്നതിൽ ഒരു പ്രയോജനവുമില്ല. പിന്നേയും പ്രബലമായ മൂന്നു വായുക്കൾ ജലം, അഗ്നി, വായു ഈ മൂന്ന് ഭൂതങ്ങളുടെ സ്വഭാവങ്ങളോടുകൂടി വാതപിത്തശ്ളേഷ്മങ്ങളെന്ന മൂന്ന് ധാതുരൂപങ്ങളായി ശരീരത്തിൽ പ്രകാശിക്കുന്നു. ഈ ധാതുക്കളിൽ വായുവിൻ സ്വഭാവത്തോടുകൂടിയ വാതം സൃഷ്ടികർത്തവായും, അഗ്നിയുടെ സ്വഭാവത്തോടുകൂടിയ പിത്തം രക്ഷകർത്താവായും ജലത്തിന്റെ സ്വഭാവത്തോടു കൂടിയ ശ്ളേഷ്മം സംഹാരകർത്താവായും അധികാരങ്ങളെ സ്വീകരിച്ച് നടത്തി വരുന്നു.

ശ്ളേഷ്മധാതു, പിത്തധാതുവിനും, പിത്തം വാതധാതുവിനും അടങ്ങി നടക്കേ താണ്. ശ്ളേഷ്മധാതു അതിക്രമിച്ചാൽ അപായം തന്നെ. പിത്തധാതു പ്രകൃതി വിട്ടാൽ ഉടനെ അത് കാരണമായി നിന്ന് ശ്ളേഷ്മധാതുവിനെ അധികപ്പെടുത്തി അപായസ്ഥിതിയിലാക്കും. ശരീരസ്ഥിതിയെ അറിഞ്ഞുകൊള്ളുന്നതിൽ ഈ ധാതുക്കൾ തക്ക സാധനങ്ങളായിരിക്കുന്നു. ഇവകൂടാതെ, വേറെ ഓരോരോ ചില്ലറ വായുവും അതിനതിന് തക്കതു പോലെ ദേഹ സംബന്ധമായുള്ള കാര്യങ്ങളെ നടത്തുന്നതിന് ഏർപ്പെട്ടിരിക്കയാൽ അവയിൽ ചിലത്, ദേഹ സംരക്ഷണാർത്ഥം ഉൾക്കൊള്ളുന്ന ആഹാരങ്ങളിൽ ജലത്തേയും മറ്റുള്ള ഭക്ഷണസാധനങ്ങളേയും ക്രമമായി കൊ ുചെന്ന് നിയതസ്ഥാനങ്ങളിൽ പ്രത്യേകം പ്രത്യകമായി ചേർക്കുന്നു. അപ്രകാരം ചേർക്കപ്പെടുന്ന ആഹാരങ്ങളെ ചില വായുക്കൾ ജീർണ്ണപ്പെടുത്തുന്നു. അങ്ങിനെ ജീർണ്ണമായതിനു ശേഷം ആ ആഹാരങ്ങളുടെ സാരംശങ്ങളെ ചില വായുക്കൾ ശരീരത്തിലുള്ള അനേകം വായ്ക്കാലുകളിൽ കോ ുചെന്നു യാവദ്ദേഹാദ്യന്തം കലർത്തി മാംസം, രക്തം, അസ്ഥികൾ, ഞരമ്പുകൾ, കുടലുകൾ, നഖങ്ങൾ, രോമങ്ങൾ മുതലായവയെ വൃദ്ധിയാക്കുന്നു. ആവിധ വർദ്ധനക്കായിട്ട് ഉപയോഗപ്പെടുന്നത് നീക്കി, ശേഷമുള്ള അംശ

ഓരോ രോമക്കാൽ വഴിയിലൂടെ വിയർപ്പായി പുറപ്പെട്ട് ത്വക്കിന്മേൽ അഴുക്കായിട്ടു ചേരുന്നു. ഈ അഴുക്കിനെ മാറ്റുന്നതിന് പ്രതിദിനം സ്നാനം ചെയ്തില്ലങ്കിൽ ആയത് രോമദ്വാരങ്ങളെ അടച്ചു കളയുമെന്നതും അതിനാൽ ശരീരത്തിൽ ദുർന്നീര് (മലിനജലം) തങ്ങിനിന്ന് ഉപാധിയു ാക്കുമെന്നതും എല്ലാവർക്കും അനുഭവമാണല്ലോ. ഇപ്രകാരം ആഹാരങ്ങളുടെ സാരാംശങ്ങൾ ഉപയോഗപ്പെട്ടതിന് ശേഷം കട്ടിയുള്ള അംശങ്ങൾ അതുകൾക്കായി ഏർപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന മലജലമാർഗ്ഗങ്ങളിൽ ചെന്ന് പുറത്തുപോകുമാറു ചില വായുക്കൾ പ്രവർത്തിക്കുന്നു. ദേഹത്തിലെ മറ്റുള്ള ദ്വാരങ്ങളിൻ മാർഗ്ഗത്തൂടെ ചില മലിനജലങ്ങളും അഴുക്കുകളും കൂടി പുറപ്പെടുന്നു ്. ഈ സർവ്വ വായുക്കളും അഹോരാത്രം നിമിഷമെങ്കിലും ഇടവിടാതെ അതതിന്റെ കാര്യങ്ങളെ എത്രയും ഭദ്രമായി നടത്തി വരുന്നതിനാൽ, ഉപാധിക്കാസ്പദമായുള്ള ആഹാരങ്ങളെ വിലക്കി പരിചയിച്ചിട്ടുള്ള (ഉത്തമമായിട്ടുള്ള) വയെ മാത്രം അളവും സമയവും തെറ്റാതെ സാധിച്ചു പോന്നില്ലങ്കിൽ ദേഹത്തിലുള്ള രക്തമാംസാദിയെ മുന്നിട്ടു കുടലുകളെ ബാധിക്കും. ആകയാൽ ഈ വിഷയത്തിൽ എത്രയും ജാഗ്രതയായിരിക്കണം. ഉൾക്കൊള്ളുന്ന ആഹാരങ്ങളെ ജീർണ്ണപ്പെടുത്തുന്നതിരനുതകുന്ന വായുക്കൾക്ക് നിദ്രാവസ്ഥയുടെ സഹായം മുഖ്യമാകയാൽ ഈ അവസ്ഥയെ നിർബന്ധിക്കുക പാടില്ല. ശരീരത്തിന്റെ ഏത് സ്ഥാനങ്ങളിൽ രക്ത സഞ്ചാരമില്ലാതിരിക്കുന്നോ അവിടെ ഉണർവ്വില്ല. അതിനാൽ പ്രാണവായു രക്ഷരൂപമായുള്ളതാണെന്ന് വിശ്വസിച്ച് രക്തപുഷ്ടി വിഷയത്തിൽ ഗൗനിക്കേ താണ്. കർമ്മേന്ദ്രിയങ്ങൾ എന്ന് നാമം സിദ്ധിച്ച് പ്രവൃത്തികൾ നടത്തുന്നതിനു സാധങ്ങളായി രിക്കുന്ന അഞ്ചുവായുക്കളും ചേഷ്ടിക്കുന്നതിന് അഹംകാരം മേലിട്ടാലല്ലാതെ ഈ വായുക്കൾക്ക് ശക്തിയില്ല. ദേഹസ്ഥിതിയെ വിചാരിച്ചാൽ ഇത് അപായകരമായും ബഹുജാഗ്രതയോൂകൂടി രക്ഷിക്കേ തായും ഇതു നിമിത്തം വിളയുന്ന ആപത്തുകൾ അപാരമായുമിരിക്കുന്നു. ഇശ്ശരീരത്തിന്റെ അനുഭവം നരകാനുഭവം തന്നെ. ഇതിൽ അടങ്ങിക്കിടക്കുന്ന ദുർഗ്ഗന്ധങ്ങൾക്ക് സദൃശമായി പറയുന്നതിലേക്ക് ഒന്നുമില്ല. ആകയാൽ ഈ ശരീരത്തിലും ഇതു സംബന്ധമായുള്ള വിഷയങ്ങളിലും അഭിമാനം വയ്ക്കാതെ തത്വജ്ഞാന വിചാരണയിൽ കാലത്തെക്കഴിച്ചു ഗതിയെ പ്രാപിക്കുന്നതാണ് ഈ മനുഷ്യജന്മത്തിനടുത്തത്.